

Lietuvos jaunimo alkoholio manifestas

Europos jaunimo alkoholio politikos tinklo (APYN) atstovai Lietuvoje yra sunerimę 2016 metų Pasaulio sveikatos organizacijos išleistas pasaulinės alkoholio ir sveikatos statuso ataskaitos „Global Status report on alcohol and health“ duomenimis, teigiančiais, jog vienas Lietuvos pilietis suvartoja 15,0 l gryno alkoholio per metus, kai Europos vidurkis yra 9,8 l asmeniui. Atkreipiame dėmesį, kad norėdami pasiekti Šiaurės ar Vakarų Europos šalių pragyvenimo lygį turime atsižvelgti ir į alkoholio suvartojimo skirtumus. Dabartinis mūsų suvartojamo alkoholio kiekis ir alkoholio sąlygojama žala stabdo Lietuvos ekonominį vystymąsi sukeldama 250 000 000 Eur nuostolį bendrajam vidaus produktui. Anot JAV nacionalinės tyrimų agentūros alkoholio suvartojimas susijęs su žala emocinei ir fizinei sveikatai, turi įtakos mokymosi rezultatams, problemoms šeimoje, neigiamiems socialinio elgesio pokyčiams ir atsitraukimui nuo įvairios veiklos. Šiuo metu stebime teigiamą alkoholio suvartojimo dinamiką jo suvartojimui sumažėjus per 0,1 l asmeniui 2010-2016 m. laikotarpyje. Džiaugiamės visų suinteresuotų šalių bendru darbu, ypač dėkojame Lietuvos sveikatos apsaugos ministerijai už naujų progresyvių alkoholio įstatymų gynimą. Mes pripažįstame, kad teigiami pokyčiai vyksta, tačiau ne taip greitai, kaip norėtūsi.

Europos jaunimo alkoholio politikos tinklas mano, kad visos Europos valstybės turėtų stengtis sumažinti alkoholio sukeltą žalą ir kviečia valstybių institucijas įdiegti alkoholio politikos priemones atitinkančias Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijas.

APYN atstovai tiki, kad diegiant naujas priemones, Lietuvos visuomenė turėtų būti įtraukta į svarstymus ir diskusijas. Be to, siūlome suinteresuotoms šalims įtraukti jaunimą ir jaunimo organizacijas į bendrą dialogą alkoholio politikos klausimais, tokiu būdu užtikrinant valdžios institucijų veiksmų supratimą jaunimo tarpe.

Europos jaunimo alkoholio politikos tinklas prašo LR sveikatos apsaugos ministerijos atkreipti dėmesį į jaunimo pateiktus su alkoholio vartojimu susijusius pasiūlymus.

1. Perkant alkoholinius gėrimus turi būti tikrinamas perkančiojo amžius.

Dalis darbuotojų vis dar nevykdo priimtų įstatymų ir parduoda alkoholinius gėrimus nepatikrinę asmens tapatybės dokumente nurodyto pirkėjo amžiaus. Todėl dabartinių amžių ribojančių įstatymų efektyvumas nėra pilnai užtikrintas.

Rekomenduojame įdiegti slaptojo pirkėjo modelį. Tokiu būdu būtų galima sudaryti sąlygas prižiūrėti Alkoholio kontrolės įstatymo laikymąsį, o jį pažeidusiems taikyti atitinkamas priemones.

2. Visiškas alkoholio reklamos draudimas yra efektyvi alkoholio vartojimą mažinanti priemonė.

Alkoholio reklama daro įtaką jaunimo elgesiui, normalizuoja alkoholio vartojimą, sukelia teigiamas asociacijas ir skatina jaunimą anksčiau pradėti vartoti alkoholį, o jau vartojančius tai daryti didesniais kiekiais¹. Būtent dėl šių priežasčių alkoholio reklamos draudimas turi teigiamą poveikį jaunimo sveikatai². Rekomenduojame nuolat monitoruoti, ar alkoholio pramonė laikosi dabartinio alkoholio reklamos draudimo.

3. Reikia didinti prevencinių programų ir projektų finansavimą bei užtikrinti jų patrauklumą jaunimui, mokslinį pagrindimą ir prieinamumą daugeliui Lietuvos gyventojų.

Moksliniai tyrimai teigia, kad mokyklose vykdomos prevencinės programos suteikia žinių ir keičia požiūrį. Prevencinės programos turėtų būti nuolatos vertinamos ir nukreiptos į žinių suteikimą ir alkoholio vartojimo mažinimą³.

¹ Peter Anderson Avalon de Bruijn Kathryn Angus Ross Gordon Gerard Hastings Alcohol and Alcoholism, Volume 44, Issue 3, 1 May 2009, Pages 229–243 (2009) <https://academic.oup.com/alcalc/article/44/3/229/178279>

² Muhammad Zakaria Suleman, An Alcohol Advertising Ban Could Improve Public Healthcare, News on Alcohol Marketing (2017) <https://eucam.info/2017/05/11/an-alcohol-advertising-ban-could-improve-public-healthcare/>

³ Henriette Kyrrestad Strøm, Frode Adolfsen, Sturla Fossum, Sabine Kaiser and Monica Martinussen, "Effectiveness of school-based preventive interventions on adolescent alcohol use: a meta-analysis of randomized controlled trials" Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy (2014) <https://substanceabusepolicy.biomedcentral.com/articles/10.1186/1747-597X-9-48>

4. Reikia skatinti jaunimo užimtumą (sportas, popamokinės veiklos, renginiai ir t.t.)

Jaunimo užimtumas yra susietas su geresne psichine sveikata ir pasitikėjimu savimi⁴. Tai taip pat yra efektyvi priemonė formuojant prasmingus draugystės ryšius. Be to suaugusieji, įsitraukę į jaunimo užimtumo veiklas, gali tapti jaunimo mentoriais ir turėti teigiamą įtaką jų vystymuisi ir sveikatai⁵.

5. Darbdaviai turi užtikrinti sveiką ir blaivų gyvenimo būdą darbovietėje.

Prisidėti prie sveiką gyvenimą skatinančių veiklų darbovietėje yra kiekvieno asmens pasirinkimas. Nepaisant to darbdavys turėtų skatinti darbuotojų sveiką gyvenimo būdą gerindamas darbo organizavimo sąlygas, suteikdamas lankstų darbo grafiką ar galimybę dirbti namuose, taip pat pasiūlydamas sveikus užkandžius ar gėrimus darbovietėje, suteikti pasiūlymus asmeninio tobulėjimo temomis⁶⁷.

6. Mokytojai ir mokyklos administracijos darbuotojai turi reaguoti į alkoholio vartojimą mokyklos teritorijoje ir aptarti įvykusius incidentus su vaikais ir jų tėvais ar globėjais.

Mokytojai ir socialiniai pedagogai mokyklose turi padėti kiekvienam psichoaktyvias medžiagas vartojančiam mokiniui suteikdami konsultacijas, suprasdami vartojimo problemas ir priežastis. Dažniausiai konsultacijos turėtų būti suteikiamos grupinės veiklos ar individualių susitikimų formomis.

The Lithuanian Youth Manifesto on Alcohol is also available online at www.apyn.org.

⁴ World Health Organisation "Physical activity and young people" https://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_young_people/en/

⁵ Gillian Street, Ray James, "The relationship between organised recreational activity and mental health" (2017) <https://www.dsr.wa.gov.au/support-and-advice/research-and-policies/organised-recreational-activity-and-mental-health#site-top>

⁶ World Health Organisation "Be the Change" http://www.searo.who.int/entity/healthpromotion/guide-be-the-change_combined-clean-nhd-mb.pdf?ua=1

⁷ Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūros metinės ataskaitos santrauka (2017) https://osha.europa.eu/sites/default/files/publications/documents/Annual%20report%202017%20summary_L_T.pdf